Төрөөбүт түөлбэбит чэчирии сайыннын!

2005 сыл

САНГА ОЛОХ

Муус устар 16 күнэ Субуота

№ 46 (9263)

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1951 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ДЬАҺАЛТА МУННУГА

СР Правительстотын кулун тутар ыйдааҕы 276 №-дээх Дьаһалыгар олоҕуран "Чурапчы улууһа (оройуона)" муниципальнай тэриллии баһылыга И.Н.Аммосов 2005 сыл муус устар 6 күнүнээҕи Дьаһалынан улууска муус устар ый тухары **"Үлэ көмүскэлигэр — ураты болҕомтону"** диэн аатталаах үлэ көмүскэлин ыйа биллэрилиннэ. Бу үлэ бары нэһилиэктэргэ, тэриллэлэргэ ыытыллар. Ый түмүгүнэн үлэ көмүскэлин улуустаабы комиссиятыгар иһитиннэрии оҥоһуллуохтаах. Улуустаабы комиссия үлэ түмүгүнэн этиилэрдээх аналитическай иһитиннэриини СР Үлэҕэ уонна социальнай сайдыыга министерствотыгар бу дьыл ыам ыйын 16 күнүгэр диэри түһэрэр сорудахтаах. Улуустаабы "Саҥа олох" хаһыат уонна "Маарыкчаан" телестудия ый устата ыытыллар үлэни сырдатарга сорудах ыыллылар. Бу дьаһал туолуутун хонтуруоллааһын баһылыгы бастакы солбуйаччыга, үлэ көмүскэлин улуустаабы комиссиятын председателигэр Н.Н.Поповка сүктэрилиннэ.

Баһылык 2005 сыл муус устар 11 күнүнээҕи 157 №-дээх Дьаһалынан **дьону таһар транспордарга куттал суох буолуутун тэрийэр ый** биллэрилиннэ. Маныаха баһылыгы бастакы солбуйаччы Н.Н.Попов салайааччылаах 8 киһилээх комиссия тэрилиннэ. Комиссия ый устата ыытыллыбыт үлэтин туһунан иһитиннэриини улуус дьаһалтатыгар ыам ыйын 13 күнүгэр диэри түһэриэхтээх.

2005 сыл муус устар 11 күнүгэр улуус баһылыгын **"Чурапчы улууһун территориятыгар куттал суох буолуутун тэрийэр иннинэ пассажирскай транспорт үлэтин хонтуруоллааһын"** диэн 158 №-дээх Дьаһала таҕыста. Бу дьаһал бастакы пуунугар баһылыгы бастакы солбуйаччыга, суолга куттал суох буолуутун комиссиятын председателигэр Н.Н.Поповка транспорт үлэтин ирдэбиллэригэр сөп түбэһиннэрэн улуус иһигэр уонна куораттар икки ардыларыгар малы таһыыны тэрийэргэ, айан массыыналарын үлэлэрин хонтуруоллуурга, биир кэлим диспетчерскэй ситими тэрийэргэ, пассажирдары таһыыга хонтуруолу күүһүрдэр иннинэ билиэти атыылаһыныгга бэрээдэги киллэрэргэ сорудах бэриллибитин туһунан этиллэр. Дьаһал иккис пуунугар ыйылларынан транспорт инспектора И.А.Максимов дьону таһар бары предпринимателлэр уонна автобустар испиһэктэрин улуус дьаһалтатыгар түһэрэригэр, транспортнай средстволар регистрациялларын хонтуруоллуурга, ирдэнэр документтаах баар эрэ түбэлтэлэригэр лицензияны биэрэргэ сорудахтанна.

Чурапчы улууһун ГАИ-тын сулууспатын начальника А.Н.Тастыгин 2004 сылга транспортнай средстволар техническэй көрүүлэрин туһунан отчуоту түһэрэргэ, транспорга куттал суох буолуутун туолуутун хонтуруолун күүһүрдэргэ, маршрутнай автобустар паспортизацияларын ыытарга сорудах ылла. Улуус ыксаллаах быһыыга-майыга комитетын председателэ М.П.Догордуровка улуус иһигэр терроризмы утары дьаһаллары тэрийэргэ, нолуоҕ сулууспатын начальника А.И.Барашковаҕа биирдиилээн предпринимателлэр государственнай регистрацияларын хонтуруоллааһынна үлэни ыытарга, статистика управлениетын начальника В.Т.Пермяковка дьону таһар транспордарга ый аайы статистическай кэтээн көрүүнү тэрийэргэ сорудахтаннылар.

"СО" корр.

Пенсионнай реформа

ТӨЛӨММӨТӨХ ИЭСТЭРГЭ МИЭРЭЛЭР

Муус устар 12 — 13 күннэригэр улууспутугар республика Пенсионнай фондатын илин энэрдээҕи управлениетын персонифицированнай учуокка специалистарын семинардара буолан ааста. Манна бизнэс: Амма, Мэнэ-Ханалас, Таатта, Уус-Алдан уонна Чурапчы улуустарыттан кэмигэр төлөммөтөх пенсионнай страховка усуйуоһун (недоимка) боппуруоһугар үлэлэһэччи специалистар кыттыыны ылылар. Дьокуускай куораттан Пенсионнай управление отделын управляющайын бастакы солбуйаччы Г.М.Степанов, инвестицияны тэрийии управлениетыттан отдел начальника Т.П.Демидова, кылаабынай специалист О.С.Колесова, персонифицированнай учуот отделын кылаабынай специалиһа Т.Е.Сметанина, юридическай отдел сүрүннүүр специалиһа Е.А.Варламов сыырыттылар.

Үлэ миэстэтин биэрэр, үлэнэн хааччыйар хас биирдии тэриллэ, форматыттан тутулуга суох, үлэһиттэригэр эбэһээтэлинэй пенсионнай страховканы төлүүр. Бу страховкаҕа көһерүллүөхтээх харчыны тэриллэлэр (үлэ биэрээччилэр) кэмигэр төлөөбөккөлөр, пенсионнай управлениеҕа иэс мунньуллар. Ону "недоимка" диэн терминнэн бэлиэтиллэр. Икки күннээх семинар бу боппуруос тула барда. Тирээн турар соруктары быһаарыыга анаммыт маннык иэс хоһоонноох семинар бу бастакытын биһиги улууспутугар буолла.

Бастакы күн 2005 сылга эбэһээтэлинэй пенсионнай страховкаҕа недоимканы туоратыыга ыытыллар сүрүн үлэлэр, төлөммөтөх иэстэри ылыыга туттуллар миэрэлэр, Челябинскай куорат бу боппуруоска үлэлэһэр опытын уо. д. а. тустарынан кэпсэтии буолла.

Пенсионнай фонда урукку сылларга пенсионнай страховка усуйуоһун хомуйуунан дьарыктаммат этэ, бу эбэһээтэлистибэни налоговай инспекция толороро. Билиннги туругунан усуйуоһу хомуйууга былаан туолбакка турар эрээри, кэнники сылларга, бырыһыанынан таһаардахха, балаһыанньа тупсубута көстөр. Маны иэстээх, усуйуоһу кэмигэр төлөөбөт тэриллэлэри, үлэ биэрээччилэри кытта суут органнарын нөҥүө үлэлэһии түмүгэр ситиспиттэрин дакылаатчыттар бэлиэтииллэр. Ол курдук, "недоимканы" утары ыытыллар үлэ бастакы хайысхатынан суут иннинээҕи үлэ, страхователлэри кытта сэрэтии үлэтэ, арбитражнай сууттаһыы буолаллар. Бу түмүгэр төлөммөтөх иэс 32 %-на кыйбыт. Сүрүннэн промышленнай улуустар төлөһөллөрө этилиннэ. Иккис сүрүн хайысханан үлэһиттэр страховой усуйуостара төлөммөтөҕөр үлэ биэрээччигэ (тэриллэлэрин салайаччытыгар) судебнай иск түһэриилэрэ буолар. Маныаха пенсионнай фонд үһүс сирэй быһыытынан киирэн, үлэһит интэриэһин көмүскүүр. Маннык салаанан 90 мил. солк. суумалаах иэс төлөммүт. Оттон үһүс хайысханан толорор былаас органнарын, муниципальнай тэриллии салалталарын, прокуратура нөҥүө ыытыллар үлэ киирэр.

Пенсионнай страховкаҕа сүрүн иэстэахтэринэн тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар улуустар уонна Олорор дьиэҕэуокка, коммунальнай хаһаайыстыбаҕа (ЖКХ) ГУП буолаллар. Онон бу этиллибит хайыскаларынан үлэни күүскэ тэрийэргэ диэн семинар кыттыылаахтарыгар сорудахтанна. Пенсионнай усуйуоһу төлөөһүнтэн үлэһит инникитин ылыахтаах пенсията быһаарыллар. Онон бу боппуруоска хас биирдии үлэлиир киһи интэриэстээх буолуохтаах. Итиннэ сөп түбэһэр политиканы пенсионнай управлениелар миэстэтигэр тэрийиэхтээхтэр. Иккис күн иэстээктэргэ пеня аадыллыытын, ыстараалтары олохтоохтун методикаларыгар иһитиннэриилэр оҥоһуллуннулар.

Семинар "төгүрүк остуолунан" түмүктэннэ. Биир идэлээхтэр хас биирдии киһиэхэ сыыһыаннаах, кини инникитигэр кырата суох оруоллаах "недоимка" боппуруоһугар хайдах үлэлэһиэргэ, туох миэрэлэри ылларга сүбэлэһэн, сорудахтары ылан тарҕастылар.

С.БОРИСОВА.

» Сонуннар » *» Сонуннар »* *» Сонуннар »*

ПРОГРАММАНЫ ОЛОХХО КИЛЛЭРИИНИ ДЬҮҮЛЛЭҺИИ

Улуус дьаһалтатын дьиэтин мунньахтыыр саалатыгар Тыа хаһаайыстыбатын министерствотын бэрэстэбиитэллэрэ кыттыылаах СР Президеним программатын олоххо киллэриини дьүүллэһэр мунньах буолла. Манна улуус тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар тэриллэлэрэ, бааһынай хаһаайыстыбалара, нэһилиэктэр баһылыктара кыттыыны ылылар. Мунньаҕы баһылыгы бастакы солбуйаччы Н. Н. Попов салайан ыытта.

Сүрүн дакылааты тустаах управление начальнигынан анаммыт В. М. Ядрихинскай оҥордо. Кини ааспыт сыл түмүгүнэн сүрүн көрдөрүүлэри биэрдэ, программа туолуутугар итэҕэстэри ыйда.

Дакылаат сүнньүнэн киэн кэпсэтии таҕыста, ыйытааччы да, тыл этээччи да элбэх буолла. Дьон сүрүннээн, улууска сири кытта үлэ хотуулаахтык ыытыллыбатыгар, сбербаан бааһынайдарга кредит биэрбэтэ тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар охсуулааҕын, бурдук ыһыытынан дьарыктамар хаһаайыстыбаларга МТС онорор өнөлөрүгэр, хонтуруоллуур тэриллэлэр үлэлэригэр тохтоотулар. Ааспыт сылтан Чурапчы улууһа үүтү соҕотуопкалаһынна эксперименткэ киирэн үлэлэһэ олорор. Бу эксперимент ис сыалынан сайыльктааһын политикатын күүһүрдүү, үүт соҕотуопкатын үрдэтии буолар. Бу өттүгэр эмиэ элбэх этии киирдэ.

"СО" корр.

БАШАРИНСКАЙ ААҢЫЫЛАР

Муус устар 9 күнэ Сылан орто оскуолатыгар ураты дьоһуннук ааста. Бу күн саха норуотун чулуу киһитэ, биир дойдулаахпыт, историческай наука доктора профессор Г.П. Башарин аатынан 12-с региональнай научнай-практическай конференция ыытылынна.

Бу дьаһалга кыттыыны ыла Дьокуускайтан ученайдар, ол иһигэр филологическай наука доктора Г.Г. Филиппов, тыа хаһаайыстыбытан наукаларын доктора М.Н. Винокуров, историческай наука кандидаттара П.П.Петров уонна оскуолабыт выпускника А.И.Макарова, культурологическай наука кандидата Л.Н.Семенова уонна Чурапчытаабы үөрэх управлениетын инновационнай отделын начальника педагогическай наука кандидата М.А.Манасытова кэллилэр. Кинилэр үлэлэри сыаналаабыттарын таһынан, оҕолорго уонна учууталларга консультация оҥордулар.

Чурапчы, Мэнэ-Ханалас уонна Томпо улуустарыттан барыта 18 оскуолаттан 138 дакылаатчыт 6 секциянан үлэлэстилэр. Ордук элбэх үлэ история, тыл, биология-химия уонна тыа хаһаайыстыбатын наукаларын салаатыгар аадылынна.Конференция кэмигэр үлэ хаамыытын сырдатар "Кыраһа" пресскиин, фотостудия, библиотека үлэлэстилэр уонна араас культурнай дьаһаллар ыытылыннылар.

М. АММОСОВА,
оскуола директорын научнай-экспериментальнай үлэҕэ солбуйаччы.

КЫРДЬАҢАСТАР АСТЫННЫБЫТ

Болтоно нэһилиэгэр чэпчэтиинэн туһанар кырдьаҕастарга, инбэлииттэргэ оттор мастарын дьиэлэрин таһыгар киллэрэн эрбэтэн, хайытан, дьаарыстаан биэрии үтүө үгэскэ кубулуйда.

Быйыл хаар халын буолан техника сылдьарыгар ууступтардаах. Нэһилиэк салалтата былааннаммыт маһы техникалаахтарга сыһыаран биригэдэ тэриллэлэтэ. Кинилэр иккилии-үстүү тракторынан биригэ сылдьан тыаттан маһы сохон киллэрдилэр. Дьиэ таһыгар киирбити сыа-сым курдук тутан-хабан саһаан оҥорон тустаахтарга туттардылар. Дьэ ити иһин кырдьаҕастар ыччаттарбытыгар, нэһилиэктит салалтатыгар махтанабыт.

Д. КАМПЕЕВ, тыыл, үлэ ветерана.

"МЫНДЫР ВЙ" КҮРЭҢЭ

Муус устар 9 күнүгэр ШКМ корпуһугар улуустаабы интеллектуальнай оонньуу күрэҕэ ыытылынна. Манна барыта 20 хамаанда хыттынна. Күрэх түөрт түһүмэҕиэн барда. Бастакы түһүмэххэ хамаандалар биир мүнүүтэ иһигэр бэйэлэрин билиһиннэрдилэр. Иккискэ 45 мүнүүтэ иһигэр олимпиада сорудахтарын толордулар. Күрэх үһүс түһүмэҕэр айымньылаах сорудахтар бэриллиннилэр. Бүтэһик түһүмэххэ хамаанда капитаннара күөн көрүстүлэр.

Эрийсиилээх күрэхтэһии түмүгэр Чурапчы алын сүһүөх оскуолатыттан "Мяу" хамаанда бастакы миэстэни ылла. Иккис миэстэ эмиэ бу оскуолаттан "Тиинчээн" хамаанда буолла, үһүскэ Сылан орто оскуолатын "Солнышко" хамаандата таҕыста.

Биирдиилээн күрэххэ нуучча тылыгар ШКМ корпуһун 4 "г" кылаас үөрэнээччитэ Валя Васильева (учуутал Л.Е.Максимова) бастаата. Математикаҕа эмиэ бу корпус 4 "д" кылааһын үөрэнээччитэ Аня Дорофеева (учуутал П.И.Никонова) кыайыылаҕынан аатталанна. Саха тылыгар 5 корпустан 4 "а" кылаас үөрэнээччитэ Сеня Федоров (учуутал В.М.Пермякова) бастакы миэстэни ылла. Көстөрүн курдук, бары көрүннэ Чурапчы алын сүһүөх оскуолатын оҕолоро кыайдылар. Кинилэри барыларын ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит уонна инникитин ситиһиилэри баҕарабыт.

Сардаана КОРЯКИНА,
4 "г" кылаас үөрэнээччитэ, эдэр корреспонденнар куруһуоктарын чилиэнэ.

Кыайыы күнэ өлбөөдүйбэт

"ОСО ЗАХАРОВ"

Егор Гаврильевич Захаров 1913 сыллаахха Телой Диринэр тереебүтэ. Активкай общественник, комсомол чилизнэ этэ. Дьокуускайдаабы Саха национальнай байыаннай оскуолатын үөрэнэн бүтэрэн баран дойдутугар ОСОАВИАХИМ-ка үлэлээбита. ОСОАВИАХИМ диэн ыччаттары эт-хаан өттүнэн дорообай, ой-саная өттүнэн сайдыылаах, патриот гына иитэн таһаарар, билиҥҥи военкоматы уонна спорт комитеты солбуйар тэрилтэ этэ. Оскуола үрдүкү кылаабын үөрэнээччилэрэ, үлэлии ыччат көҕүтэ-көҕүтэ күүскэ дьарыктаналлара. Анал норматив туттаран "БГТО", "ГТО", "БГСО" уонна "Ворошиловтыы ытаанчы" значоктарын ылан иилиэлларэ.

Сэрии иннинэ ОСОАВИАХИМ-ка Е.Г. Захаров, К.М. Филиппов күүскэ ылсан үлэлэппиттэрэ биллэр, 1939 сыллаахха республика үрдүнэн 420 киһи ГТО нуорматын толорбута, маҥтан 100-нэ Чурапчы ыччаттара этилэрэ. 1940 с. ОСО-ҕа Чурапчыттан 1234 киһи хабыллыбыттан 427 киһи ГТО нуорматын туттаран значок ылбыта. Ыччат күүрэннэрэ хамсаабына чахчы даҕаны күүһүрбүтэ. Ити сиһилиэр иһин Егор Гаврильевич элбэх билиитин-көрүүтүн, сыратын бизнэбитэ. Ол иһин, бар дьоно, чурапчылар ытыктаантаптаан кинини "ОСО Захаров" диэн аатталлыбыттара.

Егор Пелагея Дмитриевна Винокуровалыын холбоһон ыал буолан үс уол оҕоломмуттара. Икки уол эрдэ симэхтээх ыарыыттан, үҥүс уоллара оҕолоо өлбүттэрэ. Ийэлэрэ Пелагея Дмитриевна 1994 сыллаахха Дьокуускайга олорон ыалдьан олохтон туораабыта.

Егор биирэ тереебүт убайыттан Дмитрий Гаврильевичтан икки уол, биир кыыс оҕолор хаалбыттара. Кинилэр билигин оҕолордоохтор, сиэннэрдээхтэр. Эдэйиэ Вера Гаврильевна Иван Данилов диэн киһиэхэ кэргэн тахсыбыта, үс оҕоломмуттара. Олортон Даниловтар, Литвинцевтэр диэн элбэх оҕолоох, сиэннэх дьоһун ыаллар бааллар.

Сэриигэ биһиги улууһтан аан маҥнайгынан СНБО-ну бүтэрбит алын сүүһэх командирдар 13 киһи, ол иһигэр Е.Г.Захаров 1941 сыл от ыйын 30 күнүгэр бэбиэскэ туппуттара. Кинилэртэн К. М. Филиппов, Ф.Ф. Толстоухов, Е.Л.Догдонов, Д.И. Догоюсов тыыннаах эргиллэн кэлбиттэрэ.

Егор Гаврильевич "Социализм суола" хаһыакка 1941 с. бэс ыйын 24 күнүгэр маннык ыстатыйа таһаартарбыта:"...Ыттыйбыт Германия фашистара сэриинэн саба түспүттэрин туһунан биллэриини истэн баран, кизбирбит хаанымсах Гитлер сидыыт быһыытыттан сүрдүк абатыйабын. Тереебүт Ийэ дойдубун көмүскүүргэ, сидыыт өстөөҥү улту сыныьарга бэйэм туох наада буоларын барытын, бүтүн олохпун да харыстаабакка биэрэргэ бэлэммин..."

Е.Г. Захаров инники кирбиигэ 4-с Ударнай армия 358-с стрелковай дивизиятын 1189-с стрелковай полкатыгар взвод хамандыырынан сэриигэ киирсибитэ. Младшай лейтенант звааниеламмыта. Оччолорго офицер, взвод командира, аан бастаан, бэстилиэттээх илиитин ере уунан, тура эккирэн "Ураа" хаһыытаат естеехтергэ утары ыстанара. Ол аата взводу инники кимэн киирэргэ бирикээстээһин уонна бэйэтин хорсунхоодуот холобурунан дьону көҕүтүү, күүрдүү буолара. Ол да иһин, сэрии маҥнайгы кэмнэригэр взвод хамандыырдара үгүстүк өлөллөрө.

Егор Захаров бастаан Москва куорат тула сэриилэспита. Салгыы Ржев—Вязьма плацдарматыгар икки естеех армиялар күүстээх утарсыыларыгар кыттыбыта. 1942 с. сайын Смоленскай уобалас сиригэр инники кирбиигэ үөһээ ахтыллыбыт байыаннай чааска сибээс взводун хамаандалаабыта. Сэрии бара турар түгэнигэр сибээс ситимэ — телефон кабела элбэхтик быстара. Оччоҕуна, дивизия, полк, батальон, рота икки ардыларыгар сибээстэһии быстан хаалара. Оттон сибээстэспэккэ, кэпсэппэккэ эрэ сэрии хаамыытын салайыы хараҕа, тыла суох буолуу тэнэ. Ол иһин, сибээс взводун дьоно быстыбыт линияны кордөөн күнү быһа буулдьа, снаряд быыһынан быардарынан сыыллан тахсаллара. Егор Гаврильевич 1942 сыл от ыйын 20 күнүгэр фронт инники кирбиитигэр сылдьан Смоленскай уобалас Савицки дэриэбинэтигэр геройдуу охтубута, онно көмүллүбүтэ.

Иван ПАВЛОВ,
сэрии 2-с группалаах инвалитэ, САССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала, Чурапчы улууһун уонна Болугур нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, Саха Республикатын П.А. Ойуунускай аатынан Государственнай бириэмийэтин лауреата.

АҺАМ ҮТҮӨ МӨССҮӨНЭ ҮМНУЛЛУБАТ

Мин аҕам Михаил Иванович Дьячковскай Аччаҕар Түөйэттэн төрүттээх. Кэргэнэ Елена Нестерева аҕата өлөн, түөрт оҕолоох ийэлэригэр көмөлөөр сыалтан Кытаанах "Бойобуой" колхоз Намылдьыттан көһөн кэлбиттэр. Аҕабыт колкуоска суотчуттаабыт, кэргэнэ оҕолоноору өлөн биир кыра кыыстаах огдообо хаалбыта. Дьиэлээх оҕонньор Сэмэн Коркин Мэхээлэни көнө сулуругу майгытын уонна үлэһитин иһин сөбүлээн Маалланаҕа олорор 18 саастаах кыыһын Анастасияны кытары дуруускалаан ыал онорбута. Онон, Дьячковскайдар Күрдьээххэ көнөн кэлбиттэр. Манна кыыстаах уол оҕоломмуттар, бэрт иллээхтик-эйэлээхтик олорбуттар. Уоллара кыратыгар өлбүт. 1941 сыллаахха Аҕа дойду Улуу сэриитэ буолбута. Үлэни-хамнаһы кыайархотор эр дьон бэбиэскэ туттан фронтка барыталаан испиттэрэ, сут-кураан сатыылаабыт дойдутугар оҕо-дьахтар эрэ хаалбыта. Аҕабытын сэриигэ ылбаккалар Кытаанах нэһилиэгэр сэбиэтинэн анаабыттара. 1942 сыллаахха кэргэнэ Анастасия Павловна ыарахан ыарыыттан өлбүтэ. Ити сыл күүһүгэр колхозтары хоту көһөрүү буолбута. Михаил Иванович партия Чурапчытаабы райкомун инструкторынан үлэлии сылдьан Сылан Бэрэтигэр сэбиэтинэн анаммыта.

Аҕам уот сэрии, сут-кураан, аччыктаһын кэмигэр норуоту түмэ тардан, бэйэтин харыстаммакка үлэлээбитэ. Бүөһүтүн уоран ылбыттар, ону ким ылбытын кэнники билэн да баран ирдэспэтэх, эккирэтиһэ барбатах. Онтук көнө үтүө майгылаах эбит. Николай Васильевич Коркин биһиэхэ : "Аҕабыт Сэбиэт Мэхээлэ үтүөкэннээх киһи этэ. Биһиги "Бойобуой" колхоз кини барахсан баар буолан көҕүүгэ барбатахпыт", —диэн кэпсиирэ.

Дьон-норуот туһугар сайынын ыныыр, кыһынын сыарҕалаах атынан кэлэн-баран дьиэтигэр ыйга биирдэ-иккитэ эрэ хонон ааһара. Ол сылдьан улаханнык тымныйан өлөр охтуутун охтубута. Аҕабыт 1943 сыл балаҕан ыйын ортотугар сырдык тыына быстыбыта. Икки кырачаан кыргыттара, биһиги, гулаайах хаалбыппыт.

Аҕа дойдуну көмүскүүр улуу сэрии сылларыгар фронтка уонна тылга кыайыы туһугар олохторун толук уурбуттар ааттара хаһан да умнуллуо суоҕа!

Мария Михайловна МАКАРОВА,
1-гы группалаах инбэлиит.

БИЛИЭХПИН БАҔАРАБЫН

Мин убайым Семен Николаевич Захаров 1910 сыллаах төрүөх Одьулуун нэһилиэгин Хобордоох Чарагыттан төрүттээх. Кини 1941 сыллаахха атырдьах ыйын 15 күнүгэр сэриигэ ыҥырыллан барбыта. Биһиэхэ сэриигэ баһыран баран госпитальга сытан суруйбут суруга кэлбитэ. Ол кэнниттэн "...түүрдүм, үчүгэй буоллум. Онон иккистээн фронтка барар буоллум..." диэн суруйбут суруга кэлбитэ. Ити 1942 сыллаахха этэ. Кулун тутар ый 9 күнүгэр иккистээн сэриигэ барбыта. Ол кэнниттэн ийэбэр Варвара Петровна Захаровааҕа убайым 1943 сыл бэс ыйыгар сэрии хонуутугар өлбүтүн туһунан биллэрии кэлбитэ.

Семен Николаевич тулаайах буолан биһигини кытары иитиллибитэ. Ийэбит кини сэриигэ баран өлбүтүнэн пособие ылар этэ. Убайым хайдах сэриилэспитин, хайа дойдуга көмүс ыҥуоҕа хаалбытын билиэхпин баҕарабын. Онон, кинини кытары 1941 сыллаахха сэриигэ барбыт, сэриилэспит дьон баар буоллаххытына биллэрэргитигэр көрдөһөбүн. Аадырыым: Чурапчы улууһа, Телой нэһилиэгэ.

Варвара Петровна ЗАХАРОВА,
хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа.

УБАЙЫМ ТУҺУНАН ИҺИРЭХ ӨЙДӨБҮЛҮМ

Ф.Н.Иванов—Сүүс Сүөдэр — мин биирдэ төрөөбүт убайым. Кини туһунан кэпсиэм иннинэ кимтэн киинэх, хантан хаанналаах дьон буоларбытын, ол эбэтэр тереппүттэрбит тустарынан ахтан аһарыахпын баҕарабын.

Аҕабыт Николай Матвеевич Иванов дьонно-сэргэҕэ Маппыак Уолунан биллэрэ. Кини 1902 с. Хатылы нэһилиэгэр төрөөбүт. Ийэтэ эрдэ өлөн, аҕатынаан иккиэйэрин хаалан, абаҕата Өлөксей Сидоровка—Алайбаҕа сыстан улаппыт. Үөрэҕэ да суох буоллар, Советскай былаас турутуурбын туһугар кыттыыны ылбыта. Н.Д.Кривошапкин—Уот Субуруускай этэрээтигэр байыаһынан сылдьыбыта. Хатылы нэһилиэгэр маҥнай табаарыстыба, онтон колхоз тэриллиитигэр кехтеех кыттаачынан буолбут. Ол курдук, "Кыһыл партизан" колхоз тэриллиэҕиттэн председатели солбуйааччынан, бырабылыанньа уонна ревизионнай комиссия чилиэнинэн талыллыбыт. Бэйэтэ ол туһунан төрүт кэпсээбэт буолара, ийэбититтэн истэрбит. Колхозка наар сылгыныттан үлэлээбитэ. Сэрии кэмигэр колхоһун сылгытын хас да атыыр үөрүн Амма ерус уҥуор Кэниздэ үрдэр таһааран, бир да төбөнү итэллэккэ икки сыл устата соҕотоҕун көрөн кыстаппыт. Аҕабыт эрэйдээх эдэр саһыгар 1968 с. өлбүтэ.

Ийэбит Иванова Марина Егоровна 1912 с. төрөөбүтэ. Дьүөннэрэ кэрэтэ этэ, ол иһин буолуо, дьонно-сэргэҕэ Мааны Марыына диэн аатынан биллэрэ. Ликбезкэ үөрэнэн, Новгородов алфавитынан уонна билиҥҥи алфавитынан аҕаара. Сэрии сылларыгар хокуу үлэтигэр үлэлээбитэ. Кыһын сонуокка салаасканан балбаах таһара, саас бурдук ыһыытыгар, сайын окко сылдьара. Эр киһи курдук кыайыылаах-хотуулаах туруу үлэһит этэ. Дьиэ кэргэнтэ барыы улахан боппуруостары быһаарыыга аҕабыт ийэбитин наар иннигэ аннара, тугу барытын "Марыына билэр" диэн итэр идэлээҕэ, онон ийэбит тугу этэриниэн сылдьара. Ийэм хаһыаты, сурунаалы сүрдээхин аҕаара, ордук "Хотугу сулуһу" сөбүлүүрэ. 83 саастаах орто дойдуттан барбыта, кини туох да хатэх санаата суох, "оҕолорум, сиэннэрим дьоһун дьон буолун" диэн ааҕаан барбыта. Өлөр охтуутугар сыттар да сакаата кытаанаҕа, дуоһата ыраах.

Бикиргэ төрөөбүт үһүө этибит. Сүөдэр, мин уонна Мария. Сүөдэр миигиттэн 10 сыл аҕата. Кырабыт Мария эдэригэр, 45 саастааҕар, үс оҕону хаалларан ыарахан ыарыыттан өлбүтэ. Ол оҕолоро билигин улаатан, киһи-хара буоллулар.

Сүөдэр армияттан кэлэн баран, бастаан колхозка үлэлээбитэ. Фронтовик Г.Н.Иванов суоппарга көмөлөөччүнэн сылдьыыбыта. 1957 с. Дьокуускайга авто-оскуолаҕа үөрэнэ киирбитэ. Оччолорго мин төрдүс кылааска үөрэнэрим. Ити оскуоланы бүтэрэн кэлэн дойдутугар суоппардаабыта. Ол кэмнэ биһиги колхоз саҥа аһыллыбыт интернат-оскуолаҕа саһаан киллэрэр эбээһинэстээҕэ. Ону кыайбакка, саһаан оннугар Сүөдэри суоппарынан ыыппыттара. Ол иһин убайым "мин саһаан мас сыаната сыналаах үлэһиппин" диэн дьонно күлэн кэпсиирэ. Сүөдэр сотору комсомол путевкатынан милицияҕа суоппарынан барбыта, онтон эһиилигэр эмиэ путевканан МТС-ка анаммыта. Онно бастаан мас кабиналаах, мас кузовтаах массыынаны биэрбиттэрин ейдүүбүн. Дьэ ол массыынатынан убайым биһигини барыбытын Хатылыттан көһөрөн киллэрбитэ.

Кэбэйиттэн төрүттээх Полятинская Анна Афанасьевнаны кэргэн ылбыта. Санаспыт сибээс үлэһитэ этэ. Кинилэр түөрт оҕоломмуттара, үс уол уонна бикир кыыс. Үөрэҕи олус күндүтүк саныыр буоланнар, оҕолорун эрэ үөрэттэрэр сыаллаах олорбуттара. Ол иһин оҕолор үөрэҕи баһылаатылар. Улахан уол Илья Федорович Дьокуускайга олорор,"Сахабурдукпродукт" диэн тэриллэҕэ генеральнай директор. Кэргэнэ Аграфена Иннокентьевна "Сахаинвест" кылаабынай бухгалтера. Икки оҕолоохтор.

Соҕотох кыыс Александра Федоровна Чурапчытаабы гимназияҕа үлэлиир, педагогическай наука кандидата, билигин докторскай диссертацияҕа үлэлэһэр. Роман Иванович Бортник диэн кэргэннээх. Икки уоллаахтар.

Ортоку уол Василий Федорович Дьокуускайга олорор, "Агроснабка" суоппардыыр, кэргэнэ Мария Митрофановна "Сахабурдукпродукка" үлэлиир. Кыыстаахтар.

Кыра уол Руслан Федорович Чурапчытаабы гимназияҕа үлэлиир, кэтэхтэн Дьокуускайдаабы тыа хаһаайыстыбатын академиятыгар үөрэнэр. Кэргэнэ Ньургуйаана Эмильевна улуустаабы балыыһа педиатра. Икки оҕолоохтор.

Убайым олоҕун аргыһынан суол буолбута. Саха биллиилээх поэта, фронтовик, бикир дойдулаахпыт Г.И.Макаров—Дьуон Дьаҥылы:

"Сайын ардахтыын үөхсүбүт,
Кыһын тибиилинн көрсүбүт
Шофердар уруулга имиллэ
Суол ыараханын тэлэйэн иһэллэр",

—диэн үйэ анарын анараа өттүгэр хоһуйбут оччотооҕу көлүөнэ суоппардарын кытары тэҥнэ сыһа айан суолун аарыктаах аартыгын туппута. Ол кэмтэн ылата, 1988 сыллаахха саас Горнайтан от тиэйэн иһэн оҕолго түбэһиэр диэри, Саха сирин араас эриирдээх-мускуурдаах суолларынан төлөөбөх тыныынчанан үгүс кэҥ айаннаабыта буолуой, дьон-сэргэ таптаан Сүүс Сүөдэр диэн аатталлыбыт киһитэ, дьулуурҕа айаннаах улуу суоппара? Ити оҕоллонуутун кэнниттэн 8 ый устата эмтэнэн, баттыгынан нэһиилэ хаамар буолбута, эдэриттэн ергыс онгостубут айаныын суолунуун арахсыбыта...

Убайбар үгүс этилэрэ үлэ үөрүүтүн билбит, ахсым айан тардар күүһүгэр өйдүүн-сүрэхтиин бэриммит өрөгөйдөөх күннэрэ. Сыралаах үлэтин түмүгэ сиэрдээхтик сыаналанан, 1974 сыллаахха, улууска суоппардартан аан-маҥнайгынан Үлэ Кыһыл Знамята орденынан наҕараадаламмыта. Коммунист быһыытынан улуус общественнай-политическай олоҕор көхтөөхтүк кыттара, элбэх эдэр механизатордары иитэн-такайан таһаарбыт ыччат наставника этэ. Мин күн сиригэр кербүт соҕотох убайым, Федор Николаевич Иванов—Сүүс Сүөдэр туһунан хаһыакка туох кылах тына тахсарын ууран испитим, онно эбэн аймахтарыттан уонна биргэ үлэлээбит доҕоторуттан ахтыы комуйан кинигэ бэлэмнээтим. Үлэнит кийи үтүө аата умнуллубатын, үйэлэргэ аатта туруохтун.

Марина ИВАНОВА,
юстиция 3-с кылаастаах советника, үлэ ветерана.

ДЬИЭ КЫЫЛЫН ИИТИИГЭ АНАЛ БЫРААБЫЛАЛАРЫ ТУТУҺУН

Күн үһаан, халлаан сылыйан оҕо аймах таһырдьа талаһар, үөрүүтэ үксүүр. Уһун тымныыбыт кэнниттэн сыламныытар сылаастыт тыынар тыыннааҕы ыпугуннарар кэмигэр дьону араас боппуруостар долгуталлар. Бу кэмнэ үбүлүөйдэр элбэхтэр, ыраахтыы үлэлэрэ, бэйдиэ сылдьар ыттары, куоскалары "бэрэздэктээһин" о.д.а үүйэ-хаайа тутар боппуруос элбэх. Балартан бикир улаханнарынан бэйдиэ сылдьар түөрт атахтаах доҕотторбут буоллаллар.

Бу темаҕа элбэх мунньах ыытылынна, ол үрдүнэн ыттарбыт дьону ытырар түбэлтэлэрэ күнтэн-күн элбик турар. Маны таһынан бэйдиэ сылдьар ыттар сыстыганнаах ыарыылары тарҕатыыларын быыһыана үрдүк. Тоҥо да бэйдиэ сылдьан дьонно кутталы үөскэтэллэр тыынар тыыннааҕы өлөрөр-өһөрөр ыарахан. Дьааты сиэбит ыт агональнай туругу аанар, ол эбэтэр ер эрэйдэнэн өлөр. Өлөөрү мөхсөр кэмнэрин оҕолорбут шоу курдук көрөн туораллара мэлдьэх буолбатах, ытыллан хаан-сиик буолан сытар ыты дьон көрө да үөрэннэҕэ, онтон итинэ-манна сытар ыт, куоска өлүктэрин тустарынан эта да барыллыбат. Маннык хартыыналары улахан дьон бэйэбит оноро сылдьан оҕолорбутугар туох өйү-санаһы тириэрдэбит, туох холобуру биэрэбит? Онто да суох телевизорга диэн кыылларын өлөрүү алаҕастык көрдөрүллүөр.

Ыты, куосканы тугу гынаары иитэбит? Таһырдьа быраҕаары, эрэйдээри дуо? Эбэтэр оҕо оонньоон сонуна аанныар диэри тутан улахан дьоннор иннилэригэр туруохтаахтар. Хас биирдии бэйэбит иитэ ылар кыылбыт иннигэр эппиэтинэһи ылынан туран, хайаан да оҕолорбутугар тириэрдиэхтээхпит.

Соторутаабыта ветеринарнай управление көҕүлээһининэн "Улыбка" үйэаан сэбиэдиссэйэ Е.С.Иванова, РФ үөрэхтээхитин туйгуна, үрдүк категориялаах методист П.В.Неустроева оҕо дьиэ дук, "Мин түөрт атахтаах доҕорум" диэн аатталлаах үйэаан оҕолорунай управление дьиэтигэр тардылынна. "Улыбка" үйэаан Нь.М.Ефремова, Е.С.Саввина иитиллээччилэрэ бу конкурска кыттахтарынан Сайыына Михайлова, Ия Спиридонова, Егор Попов, Ле-Старостин аатталлар.

Маннык уруйдар быыстапката "Кэскил" үйэаанга (сэб. СР үөрэхтээхтэринэн Сергы Христофорова, Марселина Захарова, Мария Сысолятина буоллулар. Оҕолор кэрэҕэ-сырдыкка талаһаллар, кыылга-суолга аһыныгас санаалаахтара бу уруйдарга толоору кестеллер.

Чурапчы улууһун баһылыка И.Н.Аммосов бу дьыл күлүн тутар 22 күнүгэр диэн уонна экзотичнай кыыллары тутуу туһунан анал дьаһала таҕыста. Диэн кыыла хайаан да хаһаайыннаах буолуохтаах. Кыылы бэйэн эгэлгэтинэ-эр ылбыт буоллаххына сыстыганнаах ыарыылары утары прививкалаатар булгуччулаах. Маны таһынан хас биирдии кыылга паспорт оҥоһуллуохтаах. Ыт, куоска нөҥүө өскөтүн эһиги диэн кэргэннитигэр диэн кыыла баар буолбут буолуоҕа, суох буоларын туһугар бары быраабылалары тутуһун.

П.СТАРОСТИН,
улуустаабы ветеринарнай управление начальника.

ОРТ 1-й канал

Среда, 20 апреля

06.00 "Доброе утро"
09.00 Новости
09.05 Новости Тибета
10.20 Сериал "Клон"
11.30 Дискотека
12.00 Новости
12.05 Фильм "Взять живым"
13.50 Кино и люди
15.00 Новости
15.20 "На улицу Патриарших"
16.30 "Пять вечеров"
18.00 Криминальная Россия
18.10 Криминальные новости
19.50 Боевик "Охота на ассасина"
21.30 Время
22.40 "Гибель мифов". Заключительная серия
23.50 Боевик "Работа для киллера"
01.00 Комедия "Дом с фиалками"
02.40 Комедия "Крупная рыба"
04.40 Криминальная хроника
До 05.25

06.00 "Доброе утро"
09.05 Новости
09.10 Сериал "Клон"
10.20 Сериал "Клон"
11.30 Дискотека
12.05 Фильм "Взять живым"
13.50 Кино и люди
15.00 Новости
15.20 "На улицу Патриарших"
16.30 "Пять вечеров"
18.00 Криминальная Россия
18.10 Криминальные новости
19.50 Боевик "Охота на ассасина"
21.30 Время
22.40 "Гибель мифов". Заключительная серия
23.50 Боевик "Работа для киллера"
01.00 Комедия "Дом с фиалками"
02.40 Комедия "Крупная рыба"
04.40 Криминальная хроника
До 05.25

06.00 "Доброе утро"
09.05 Новости
09.10 Сериал "Клон"
10.20 Сериал "Клон"
11.30 Дискотека
12.05 Фильм "Взять живым"
13.50 Кино и люди
15.00 Новости
15.20 "На улицу Патриарших"
16.30 "Пять вечеров"
18.00 Криминальная Россия
18.10 Криминальные новости
19.50 Боевик "Охота на ассасина"
21.30 Время
22.40 "Гибель мифов". Заключительная серия
23.50 Боевик "Работа для киллера"
01.00 Комедия "Дом с фиалками"
02.40 Комедия "Крупная рыба"
04.40 Криминальная хроника
До 05.25

06.00 "Доброе утро"
09.00 Новости
09.05 Новости Тибета

ПОЛОЖЕНИЕ
проведения конкурса смотра песни и строя посвященного к 60-летию Победы

Программа:
12.00 Торжественное построение.
12.00 Строевой смотр юнармейских отделений.
Жюри оценивает:
— Название команды;
— Внешний вид;
— Строевая стойка;
— Приветствие начальника;
— Повороты на месте;
— Перестроение с одной шеренги на две;
— Прохождение торжественным маршем и исполнение строевой песни;
— Действие командира (подача команд, подход к начальнику и отход от него).

Оценивают по пятибальной системе. Оценка суммируется по видам упражнений. При равном количестве очков предпочтение отдается отделению набравшему большее количество очков по одному виду. Контрольное время 10 минут на одно упражнение, если прием пропущен, не выполнен—оценка 0.

Жюри:
Представители военного комиссариата и УУНО.

Подведение итогов и награждение победителей:
Победители награждаются призами и грамотами.

Военный комиссар Чурапчинского улуса подполковник И. ДАНИЛОВ.

ПОЛОЖЕНИЕ
улусного смотра-конкурса школьных и общественных музеев, комнат боевой, трудовой славы посвященного 60-летию Победы в ВОВ

Цели и задачи смотра-конкурса:
— совершенствование содержания, форм и методов поисковой, собирательской, исследовательской работы краеведов;
— воспитание патриотизма, уважения к боевым и трудовым достижениям старшего поколения;
— создание условий для фондовой работы, развития музейного дела в улусе.

Организаторы:
— Улусное управление образования.
— Улусное управление культуры.
— Администрации наслегов.

Порядок проведения:
В смотре-конкурсе участвуют все школьные и общественные музеи Чурапчинского улуса. Участник конкурса представляет качественно оформленную экспозицию с подлинными экспонатами о событиях в годы войны, документацию музея (инвентарную книгу, программу деятельности музея, годовой план), благоустройство музейной территории.

Основные критерии:
— наличие в музее материалов по военной истории, Великой Отечественной Войны;
— уровень экспозиционной работы, эстетика оформления музея (тематика, художественная подача экспонатов, защита экскурсовода);
— обеспечение учета и условий сохранности музейного материала;
— использование музея в образовательном процессе и охват музеями населения;
— наличие собственной программы деятельности музея.

Смотр проводится на местах от 25 мая по 10 июня по графику. На защиту отводится 30 мин. Участнику (музею) смотра-конкурса выдается сертификат.

Работает улусное жюри.

Победители награждаются дипломами и памятными призами во время праздника Ысыах. Баллы зачисляются в годовое соревнование между наслегами.

За справками обращаться по телефону в управление культуры 41-317 или в управление образования 41-295.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

30 марта 2005 года вышел Указ Президента Российской Федерации №363 "О мерах по улучшению материального положения некоторых категорий граждан Российской Федерации, в связи с 60-летием Победы в Великой Отечественной войне 1941—1945 годов".

По данному указу по категории "бывшие совершеннолетние узники нацистских концлагерей, тюрем и гетто" будет выплачиваться по 500 рублей с мая этого года.

В связи с этим просим **совершеннолетних узников нацистских концлагерей, тюрем и гетто,** если есть проживающие в Чурапчинском улусе, обратиться с документами, подтверждающими право на дополнительное материальное обеспечение в Управление Пенсионного фонда в Чурапчинском улусе.

Управление Пенсионного фонда в Чурапчинском улусе

СААСКЫ КҮН ДА АРААСТААХ
(ФЕЛЬЕТОН)

Сандал сааспыт салаллан, халлаан сылыйан, күн уһаан, Дуунньа дьон сиэринэн таҥаһын-сабын чараах атынан, сирэйдиин-харахтыын сырдаан сарсыарда күн сардаҥаларыгар сыламнаан үлэтигэр тиэтэйдэ. Тококко тоҥуграан, арыычча "сааскытыйан соммун эрдэ устубуппун дуу" диэн саанаан ылла. Ол эрээри күнүпүн таммах таммалыыр, чалбах тахсар сылааһа буоларын өйдөөн кэлэн уоскуйда.

Саас барахсан кыһыҥны тоҥуттар тымныылар кэннилэриттэн сылаанньытан, сыл аайы саналыы кэлэр курдук дьон-аймаҕы үөрдэр-көтүтэр. Дьиэҕэ хаайтаран олорбут оҕо-уруу таһырдьаттан киирбэт дьиэрэтэ. Ыал аайы сааскы түбүк, үлэхамнас күөстүү оргуйар. Ол тэҥэ массыыналар сыбыытаһыылара эмиэ үксүүр. Кыра диэн, улахан диэн, халтаҕай, үллэҕэр, уһун, кылгас түөрт көлүөһэлээхтэр илин-арҕаа, хоту-соҕуруу быыстала суох сыбыытаһаллар, тыалы кытта тэҥнэ сырсыакалаһаллар.

Үлэ чааһа бүтэн, Дуунньа ытык иэһин төлөөн, киэһээнээ аһыырын хаанчынан, суумка мунуунан ас атыылаһан дьиэтин диэки хаамта. Били сарсыарда килэйэ сыппыт мууһа уулаан, сорох сиргэ "байҕал" буолбут, уулуссаҕа онон-манан чалбах килэйбит, бадараан тахсыбыт. "Хайдах эмэ гынан кирээһи тэпсибэккэ, ууга умньаммакка тэлгэһэбин булбут киһи" диэн саанаан арыыттан арыыга үктэнэн, оргуй хоһоон истэ. Ыраах аанньаттан айаннатара көһүнүз. Өр-өтөр буолбата сиэутары массыына айаннатара көһүнүз. Бэрэ-бэрэ быыстарыгар, билигин ыал аайы дэлэйбит "Охотник" массыына куйаардан тийэн кэллэ, били "байҕалы" бара-баллаччы ыына куйаардан тийэн кэллэ, били "байҕалы" бара-баллаччы ортотунан элэҥнэрдэн ааста да, Дуунньаны баһыттан атаҕар диэри бадараанынан сыбаата, туох да буолбатаҕын курдук элэрэ турда. Эмсэҕэлээбит эрэйдээх ардахха илиибит куурусса курдук сананан, маа бэйэлээх мааны таҥаһын бүүс бүтүннүү уулусса ньамаҕынан ыстаран, ытыаҕын да, күлүөбүн да билбэккэ ньамаҕынан ыстаран, ытыаҕын да, күлүөбүн да билбэккэ сыысырдаан кэлэн тохтоон олордон, аһынан-хараһыйан дьиэтигэр илдьэн биэрэн быыһаата. "Аата, кыһыытын-эбатын, мин саатар били баҕайы массыына нүөмэрин да өйдөөн хаалбатахпын, атаҕым тумсун көрө сылдьыбыт киһи эгэ суоппар сибатахпын, ааҕым тумсун көрө сылдьыбыт киһи эгэ суоппар сибатахпын, ааҕыбыт киһи эгэ суоппар сибатахпын, ааҕыбыт киһи эгэ суоппар сирэйин одуулаһыам дуо?" — диэн Дуунньа иҥнигэр мунаҕыйа ис-тэ. Кэлин истибитэ, маннык түбэлтэҕэ түбэһэн, таҥаһын-сабын дьаабылаппыт кини эрэ буолбатах эбит.

Онон сааскы күн да арааастаах, халлаантан эрэ буолбанка дьонтон эмиэ тутулуктаах. Маннык түбэлтэ аны тахсыбатын, таҥас-сап дьаабыламматын.

Галина ПОЛУСКИНА.

Чурапчы сэлиэннньэтин дьаһалтата

ДЬАҺАЛ

Муус устар 12 күнэ, 2004 с.

Чурапчы сэлиэннньэтигэр бэйдиэ сылдьар ыттары тутууга уонна суох онорууга ыытыллар дьаһаллар балаһыанньалара

"Чурапчы улууһа (оройуона)" МТ баһылыгын 106 №-дээх кулун тутар 22 күнүнээҕи дьаһалыгар олоҕуран уонна Чурапчы сэлиэннньэтигэр бэйдиэ сылдьар ыт элбээбитинэн, оҕолорго, улахан дьонго саба түһэр кутталлара үөскээбитинэн сибээстээн дьаһайабын:

1. Бары ыты нитээччилэргэ:
— Ыттаргытын баайаргытыгар эбэтэр анал хаайыы онорон тутаргытыгар;
— Ыттаргыт хайаан да вакцинация уонна регистрация барааларын тутуһаргытыгар.
2. 2005 сыл муус устар 14 күнүттэн бэйдиэ сылдьар ыттары өлөртөөһүнү саҕалыырга.
3. Дьаһал туолуутун хонтуруолун бэйэбэр хаалларабын.

Чурапчы сэлиэннньэтин дьаһалтатын баһылыга И. ОКОНЕШНИКОВ.

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

Күнү аҕабытын, эҥээбитин, хос эҥээбитин, өр сылларга үөрэх кыһатыгар үлэлээбит Саха Республикатын үөрэгириитин туйгунун, тыыл ветеранын КУЗЬМИН Эдуард Алексеевичы 75 сааскын туолбуккунан иччитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Үлэҕэ дьулуурдаах, чиэҥнээй, кэпе лаайгыгынан биниэхэ өруу холобур буолан элбэххэ үөрэтэҕин, үгүскэ үгүйаҕын. Барыбыт туйуҕар ахсаабат кыһалиньың иҥин диринник лаахтанабыт. Таптыыр, ахтар кинибитигэр кытаанах доруобуйаны, үгүс үөрүүнү, оҕолорун, сиэннэрин, айылаахтарын тапталларынан уйдаран кэрдьыыга бэриллиэккэ үйүннүк, дьоллоохтук олорорго баҕарабыт.

Эҕэрдэни кытары Чурапчыттан, Хатылыттан, Дьокуускайтан оҕолорун, кийиттэрин, сиэннэрин, хос сиэннэрин.

x x x

Күндутук саныыр санаспыппын, кийиппитин Хадаар орто оскуолатын алын сүдүөкүн учуутала НИКОНОВА Вера Викторовнаны төрөөбүт күннүнэн уонна 'Саха Республикатын үөрэгириитин туйгуна' аатыгар ылбыккынан эҕэрдэлиибит!

Биниэхэ кыһалиньын, утуо санаан иҥин лаахтанабыт уонна иннигитин үлэҕэр өссө үрдүк ситиһиини, кытаанах доруобуйаны, дьиэ кэргэннэр дьолу-саргыны баҕарабыт!

Варя, Егор Христофоровтар, Феня, Василий Никоновтар, Нина, Василий Никоновтар, Федора, Валерий Никоновтар, кинилэр оҕолоро.

ПРОДАЮ

Персональный компьютер Athlon 2500XP, 512 ОЗУ. Цена по договоренности. Обр. по тел.: 41-786

БИЛДЭРИИЛЭР

Муус устар 14—31 күннэригэр Арҕаа муоста өрөмүннэнэринэн бары суоппардарга уонна сатыы дьонго суол сабылларын биллэрэбит.

"Чурапчы" АД ГУП дьаһалтата.

x x x

2005 сыл муус устар 22 күнүгэр газоэлектросварщиктарга, индивидуальнай предпринимателлэргэ, хыраасканан, паяльнай лаампа уотунан туттар тэрилтэлэргэ баһаарынай техминимум ыытыллар.

Ирдэниллэр: газоэлектросварщиктарга идэтинэн үөрэммитин туоһулуур документ. Баһаарынай техминимум телебүрдээх.

Буолар сирэ: Ыксаллаах быыныыга-майыгыа управление (баһаарынай чаас).

Бириэмэтэ: 10 чаастан.

Бары үөһэ этиллибиттэр хойутааһына суох кэлэргитигэр.

Государственнай баһаарынай надзор инспекцията.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

Саҥа дьиэни 8,5х8 м — 90 тыс. солк.
Кыра дьиэни 6х6 м — 40 тыс. солк.
Баанньык 3х4 м — 10 тыс. солк.
Гараж — 40 тыс. солк.
Барыта Арыылаахха тураллар. Билсэр телефонс 41-774 (тиксэрээччи).

Чакыр нэйилэгин олохтоого
ЛЕБЕДЕВ Иннокентий Константинович
ыраахтанык ыалдьан олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:
— Кэргэнигэр Фекла Васильевнаҕа, оҕолоругар, кийиктигэр, күүтүүтүгэр, сиэнигэр, чугас аймахтарыгар Чакыр нэйилэгин дьаһалтата, кырдьаҕастар сэбиэттэрэ.
— Биргэ үөрэммит табаарыспытыгар, үөрэнэччибэр Ганяҥа, нэйтигэр Фекла Васильевнаҕа, биргэ төрөөбүт убайдарыгар, эдэйиигэр уонна чугас аймахтарыгар биргэ үөрэммиттэрэ, кинилэр төрөппүттэрэ, учуутала Е. С. Гуляева.
— Эдэйиибитигэр Фекла Васильевнаҕа, оҕолоругар, сиэнигэр, барыа чугас дьонугар Чыаппараттан Елисеевтэр, Николай Беляев.
— Кэргэнигэр, кийиитигэр Фекла Васильевнаҕа, оҕолоругар, кийиитигэр, күүтүүтүгэр, сиэнигэр Аленаҕа, бары аймахтарыгар Чакыртан Никоновтар, Чурапчыттан Осиповтар, Дириктэн Божеденовтар.

Чурапчы сэлиэннньэтин олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, потребительскай кооперация туйгуна
АЛЕКСАНДРОВ Иван Константинович
уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан ыллааспыт сайаанчыгар Айталина Ивановнаҕа уонна оҕолоругар кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Чурапчы орто оскуолатын 8 "а" кылаайын үөрэнээччилэрэ уонна тереппүттэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:
— Уолугар Анатолий Ивановичка, кийиитигэр Сергылана Григорьевнаҕа икса ыаллара Егоровтар.

Чурапчы сэлиэннньэтин олохтоого, РФ коммунистическай партиятын уонна үлэ ветерана
МАКАРОВ Роман Илларионович
уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан аймахтарыгар, бары билэр дьонугар дирин кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Партия Чурапчытааҕы райкомун бюрота.

Тапталлаах оҕолоро, ыраатын, убайбыт, Горнай улууһун олохтоого, милиция ветерана
ПОПОВ Максим Ильич
бу дыл муус устар 15 күнүгэр Чурапчы улууһун Мугудай нэйилэгэр ыарахан ыарыыттан өлбүгүн диринник хурутуйан туран бары аймахтарыгар, табаарыстарыгар, билэр дьонугар иҥиннэробит.
Ийэтэ, аҕата, биргэ төрөөбүттэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:
— Ийэтигэр, аҕатыгар, биргэ төрөөбүттэриэгэр, кэргэнигэр Альбина Трофимовнаҕа, оҕолоругар Мугудайтан кырдьаҕас эдэйиэ Ульяна Максимовна, күүтэ Михаил Бухолович, кинилэр оҕолоро Сивцеевтэр, Поповтар.

Тапталлаах оҕолоро, убайдара, ыраатара
АЯНИТОВ Петр Валерьевич
эдэр саҥыгар хомолтолоохтук олохтон туораабытынан кийиппитигэр, санаспытыгар Массаева Прасковья Валерьевнаҕа, төрөппүттэриэгэр, биргэ төрөөбүттэриэгэр кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Хатылыттан Массаевтар, Чурапчыттан Лыткиннар.

Редактор э. т. А.А. ЗАХАРОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
телефоннарбыт:
редактор – 41-332, отделлар – 41-265.
E-mail: Osanaoloh@churap.sakha.ru

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массобай информация средстволорун туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетигар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакаатын № 46. Тираж 2760. 15. 04. 2005 с. бэчээккэ бэриллибит. Хаһыат иэдизлэҕэ үстэ: оптуорунньукко, чиппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.

Автор суругар этиллэр сонаа редакция позициятыгар маалдьы сөп түбэтэр буолбатах. Суругка ыйыллар чахчылар кырдьыктаахтарыгар эппиэтинэйи автор туһугар сүгэр.